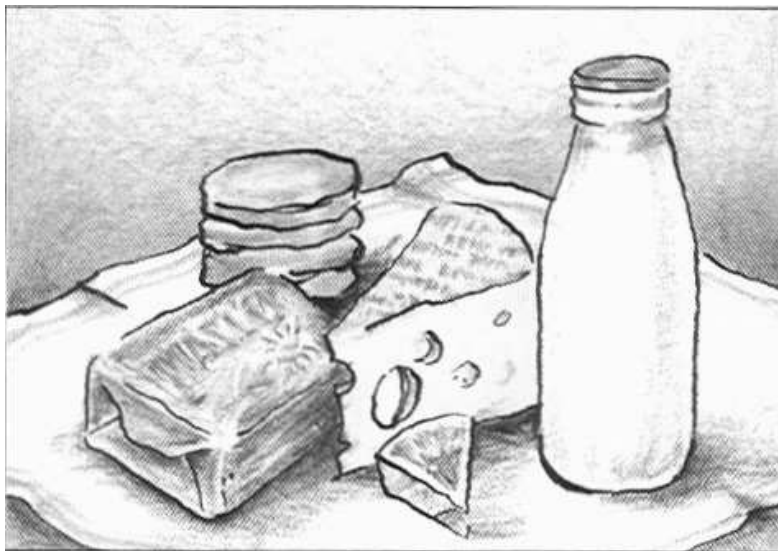
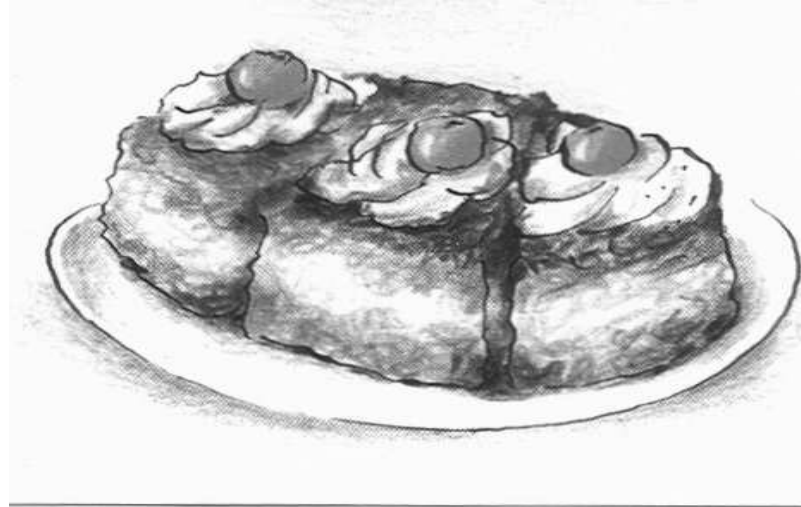

TUKY (LIPIDY)

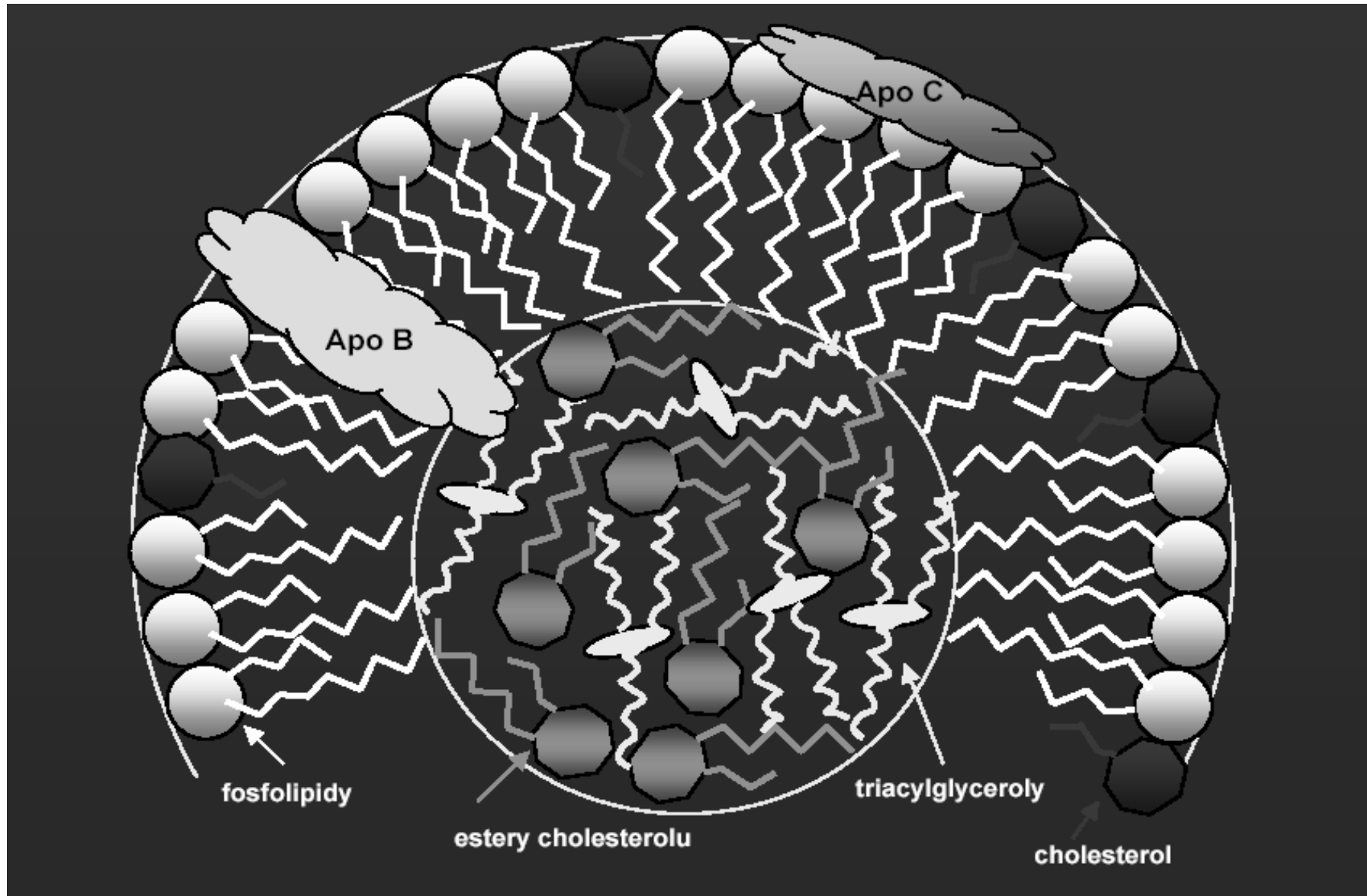
Osnova

- Transport tuků
 - Lipoproteiny a jejich metabolismus
- Metabolismus tuků
 - Oxidace MK
 - Syntéza MK
- Buněčné lipidy

Plasmatické lipidy a transport lipidů

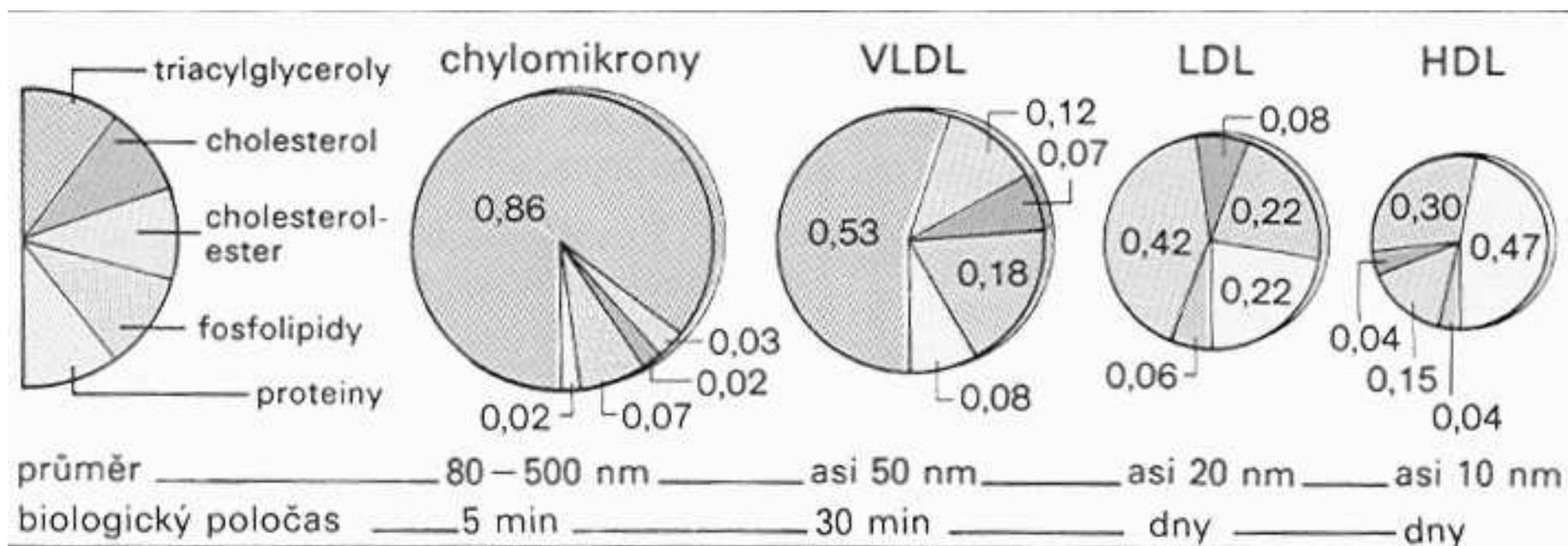
- Plasmatické lipidy - necirkulují volně
 - VMK - vazba na albumin (zdroje energie pro kosterní a srdeční svalstvo)
 - Cholesterol, TAG, PL - LP
- LP - povrch částice - fosfolipidy, proteiny (apoproteiny)
 - Lipofilní konec - dovnitř molekuly
 - Hydrofilní konec - vně molekuly
 - Uvnitř molekuly - látky zcela hydrofóbní (esterifikovaný cholesterol, triacylglyceroly)

Schéma lipoproteinu

Lipoproteiny

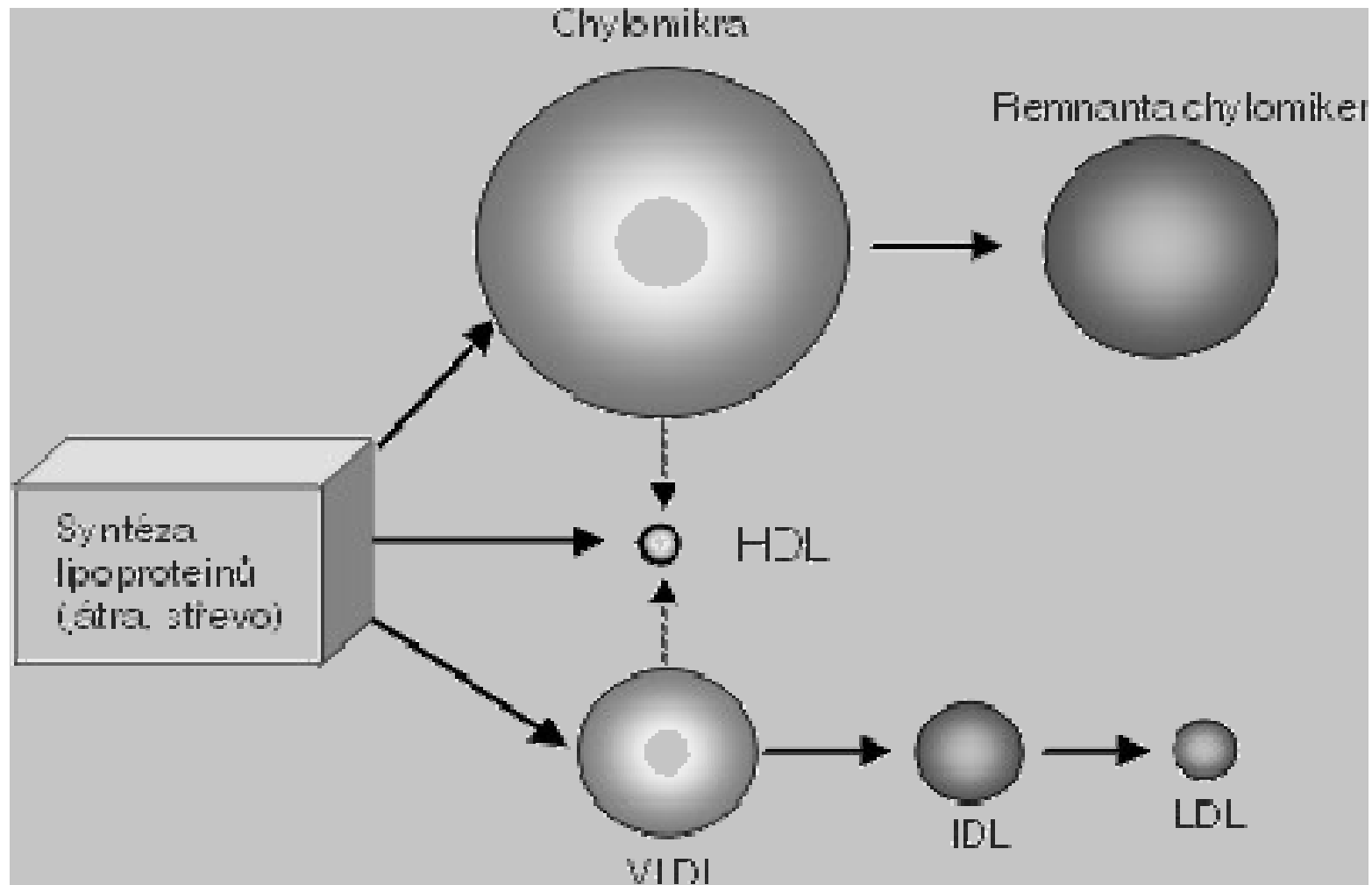
- Částice sloužící pro transport lipidů ve vodném prostředí
 - Chylomikrony
 - VLDL - lipoproteiny o velmi nízké hustotě
 - IDL - lipoproteiny o střední hustotě
 - LDL - lipoproteiny o nízké hustotě
 - HDL - lipoproteiny o vysoké hustotě

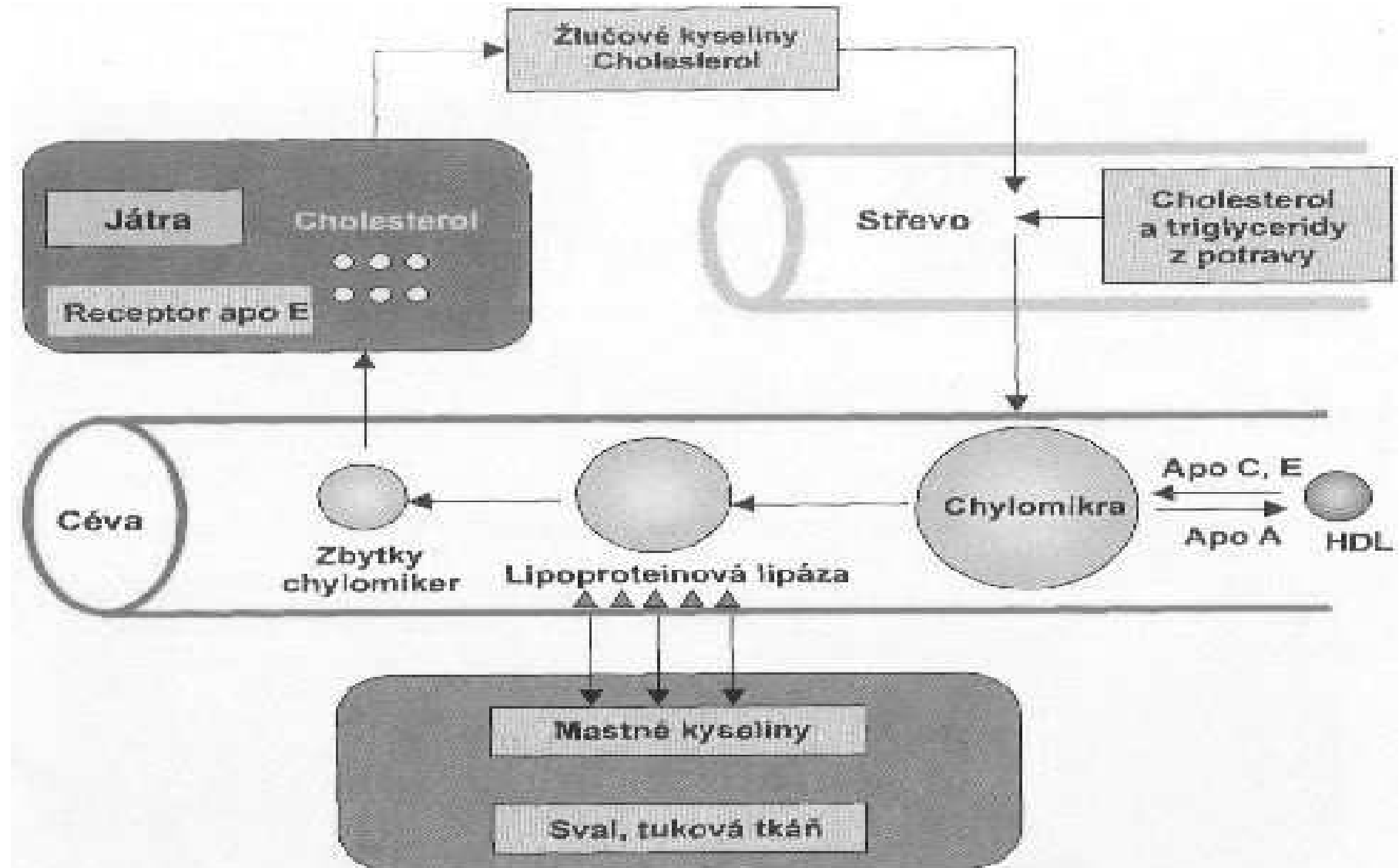
Obsah cholesterolu a triacylglycerolů v krevních lipoproteinech

Lipoproteiny	Cholesterol (%)	Triacylglyceroly (%)	Riziko ICHS
CL	5	86	Neovlivňují
Remnanta CL	8	70	Zvyšují (++)
VLDL	19	55	Mírně zvyšují (+)
IDL	38	23	Silně zvyšují (+++)
LDL	50	6	Silně zvyšují (+++)
HDL	19	4	Silně snižují (---)

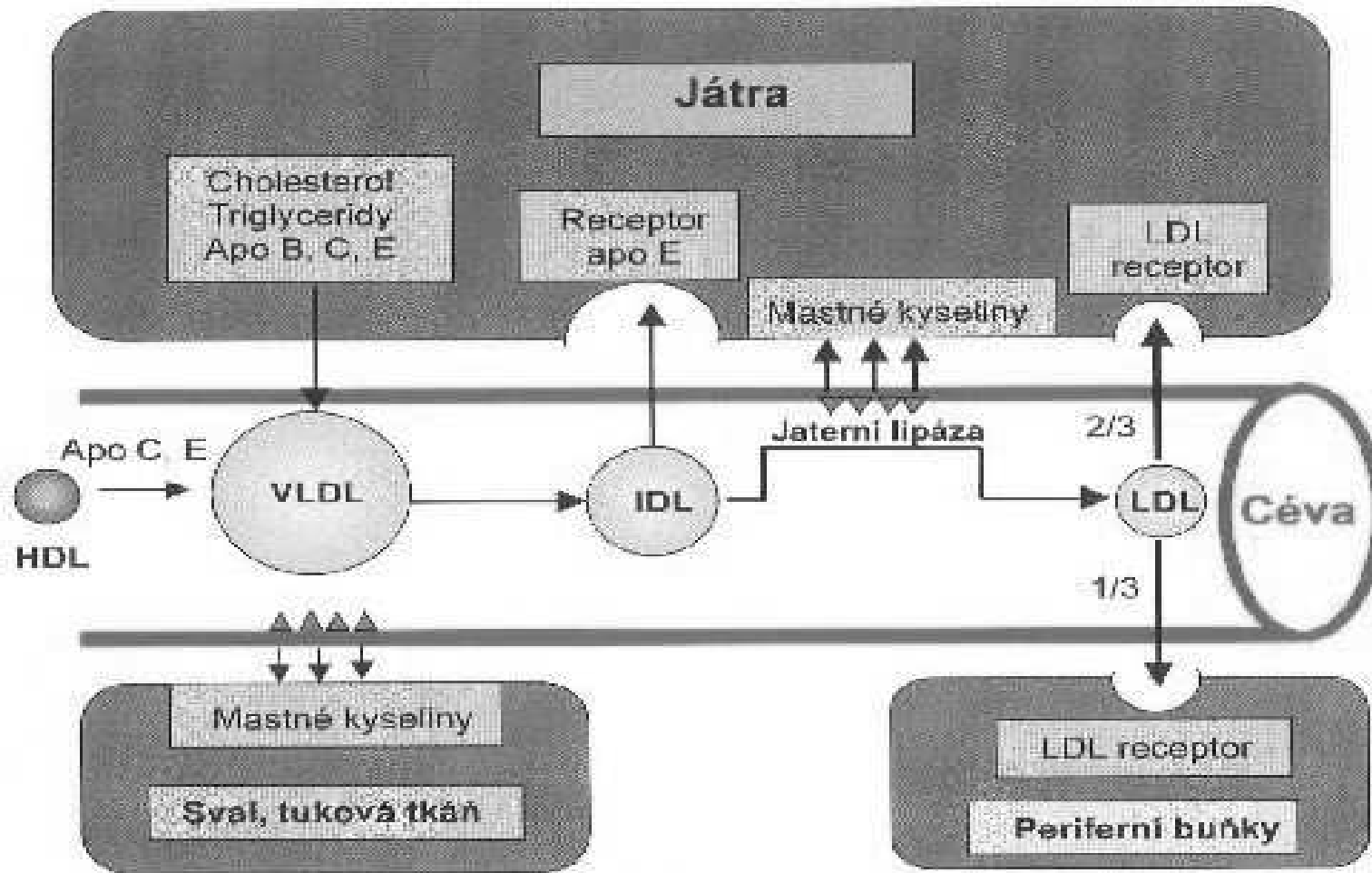
Vznik lipoproteinů

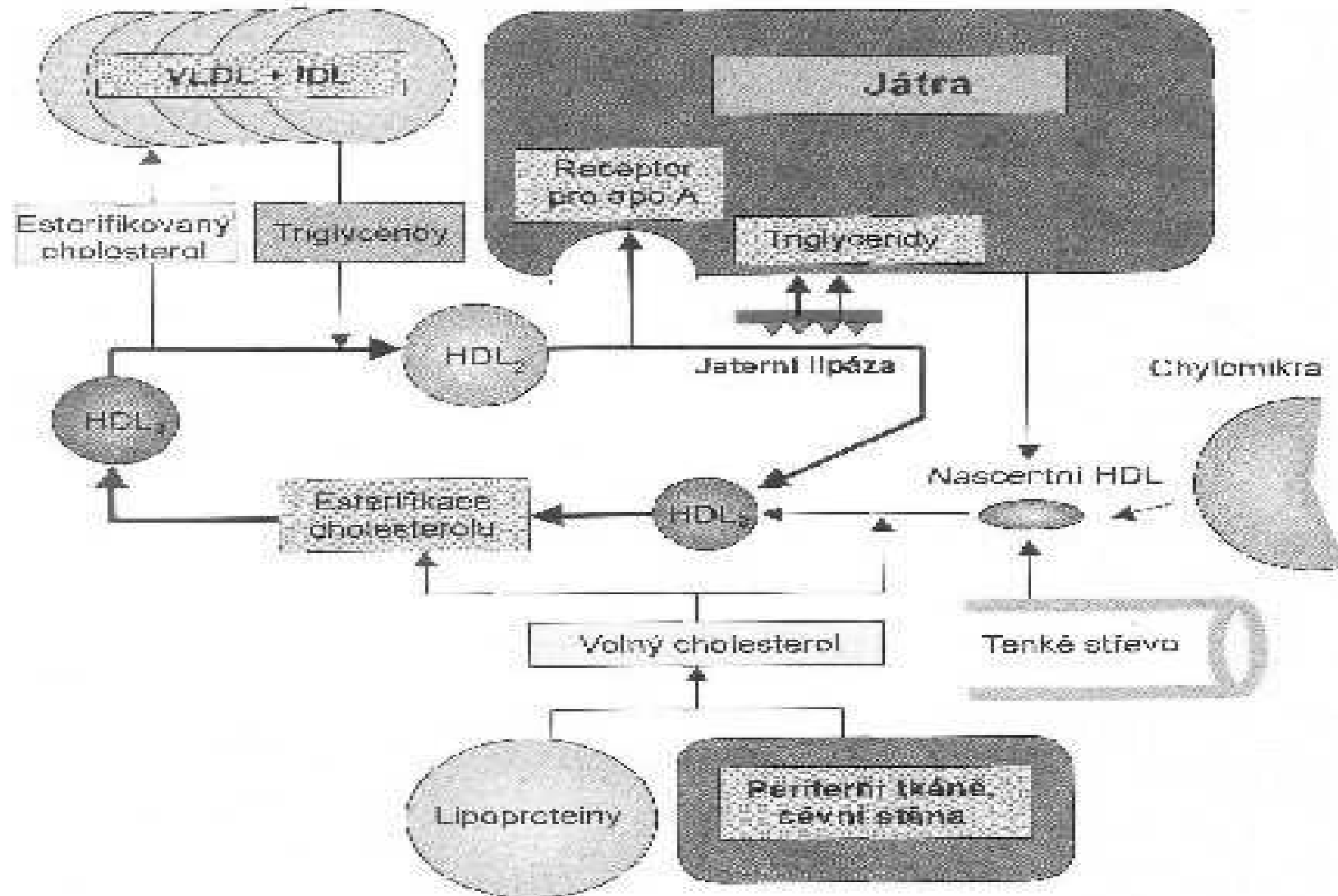
Metabolismus chylomikronů

Metabolismus VLDL-IDL-LDL

Metabolismus HDL

Přehled metabolismu tuků

- Uskladnění tuků - v tukové tkáni TAG
- Tvorba T ze sacharidů a proteinů
 - MK - vznik z 2C zbytků - derivát S či P
- Tvorba T z T
 - Absorpce tuku a uložení v tukové tkáni, velmi nízká spotřeba energie
- T jako zdroj energie
 - V klidu 60% zdroj energie
 - Hormon senzitivní lipáza
- TAG a MK - nemohou tvořit glu
- Glycerol → glu (nevýznamný zdroj)

Syntéza a degradace TAG

■ Degradace

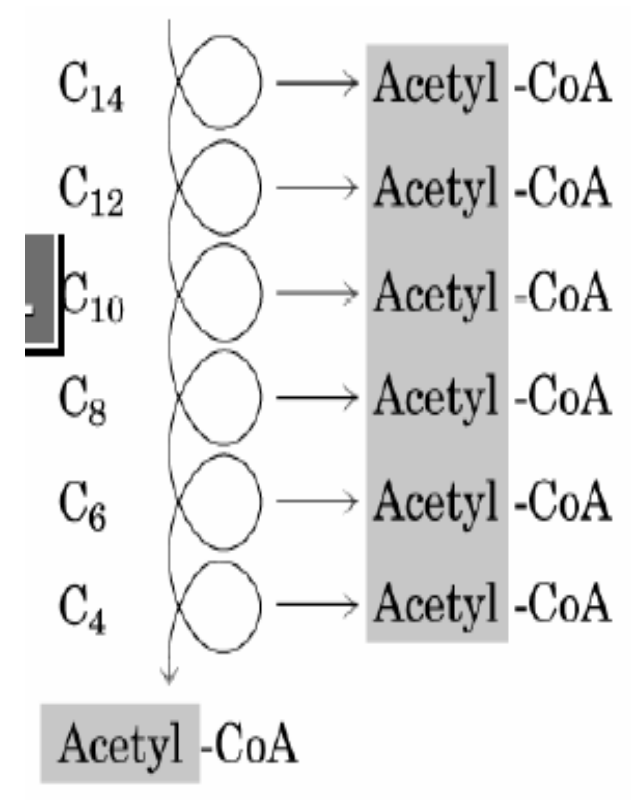
- Střevo - pankreatická lipáza
- Bb. tukové tkáně - hormon senzitivní lipáza
- Cévy (kapiláry tukové tkáně) - lipoproteinová lipáza

■ Syntéza

- Z čeho: z glycerol-3-fosfátu a MK
- Kde: endoplasmaticé retikulum jater, enterocyty, bb. tukové tkáně ...

Oxidace a přeměna MK

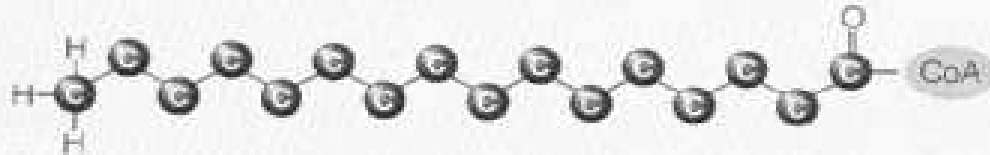
- **β -oxidace** - odštěpení dvouhlíkatého zbytku MK
- Mitochondrie
 - Karnitin - přenos MK přes mitochondriální membránu
 - Stimulace oxidace MK
- MK \rightarrow Acetyl CoA \rightarrow citrátový cyklus
- Zisk energie 44 ATP/6C MK
- Malá část Acetyl CoA \rightarrow ketolátky (k. acetocetová, aceton a β -hydroxymáselná k.)
 - Hromadění : DM, hladovění, strava s \uparrow T a \downarrow S)

16-C fatty acid

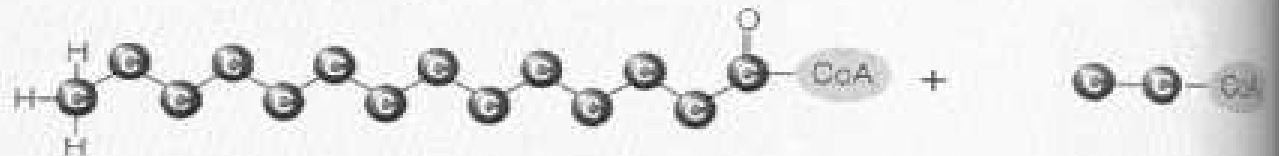
The fatty acid is first activated by coenzyme A.

A little energy is released each time a carbon-carbon bond is cleaved.

Another CoA joins the chain, and the bond at the second carbon (the beta-carbon) weakens. Acetyl CoA splits off, leaving a fatty acid that is two carbons shorter.

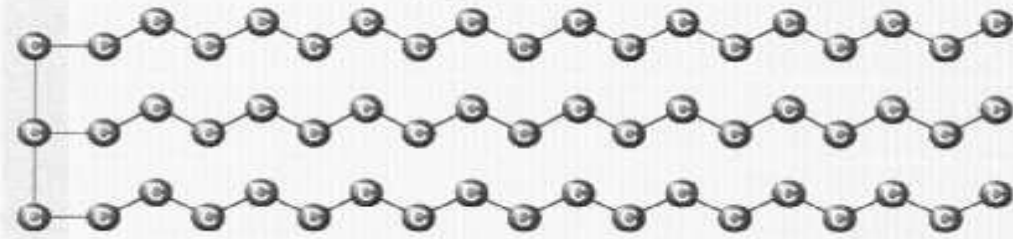

Net result from a 16-C fatty acid:	14-C fatty acid CoA	+	1 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	12-C fatty acid CoA	+	2 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	10-C fatty acid CoA	+	3 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	8-C fatty acid CoA	+	4 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	6-C fatty acid CoA	+	5 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	4-C fatty acid CoA	+	6 acetyl CoA
Cycle repeats, leaving:	2-C fatty acid CoA*	+	7 acetyl CoA

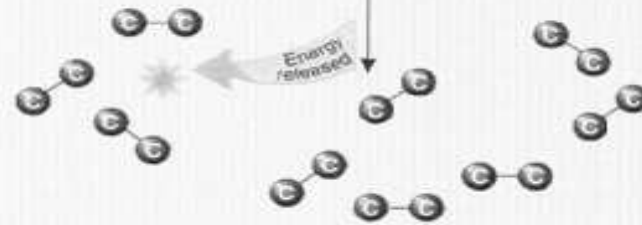
The shorter fatty acid enters the pathway and the cycle repeats. The molecules of acetyl CoA enter the TCA cycle, yielding abundant energy.

*Notice that 2-C fatty acid CoA = acetyl CoA, so that the final yield from a 16-C fatty acid is 8 acetyl CoA.

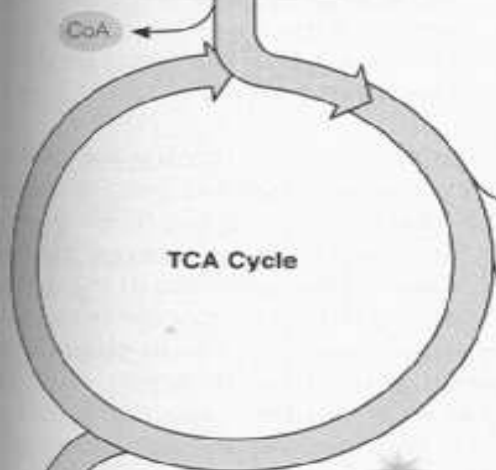
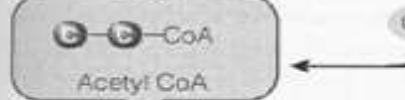
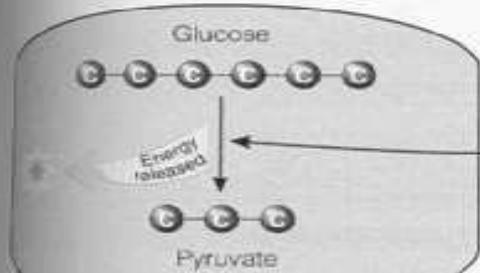
Fat (triglycerides)

Fatty acids

2-carbon fragments from fatty acid oxidation combine with CoA.

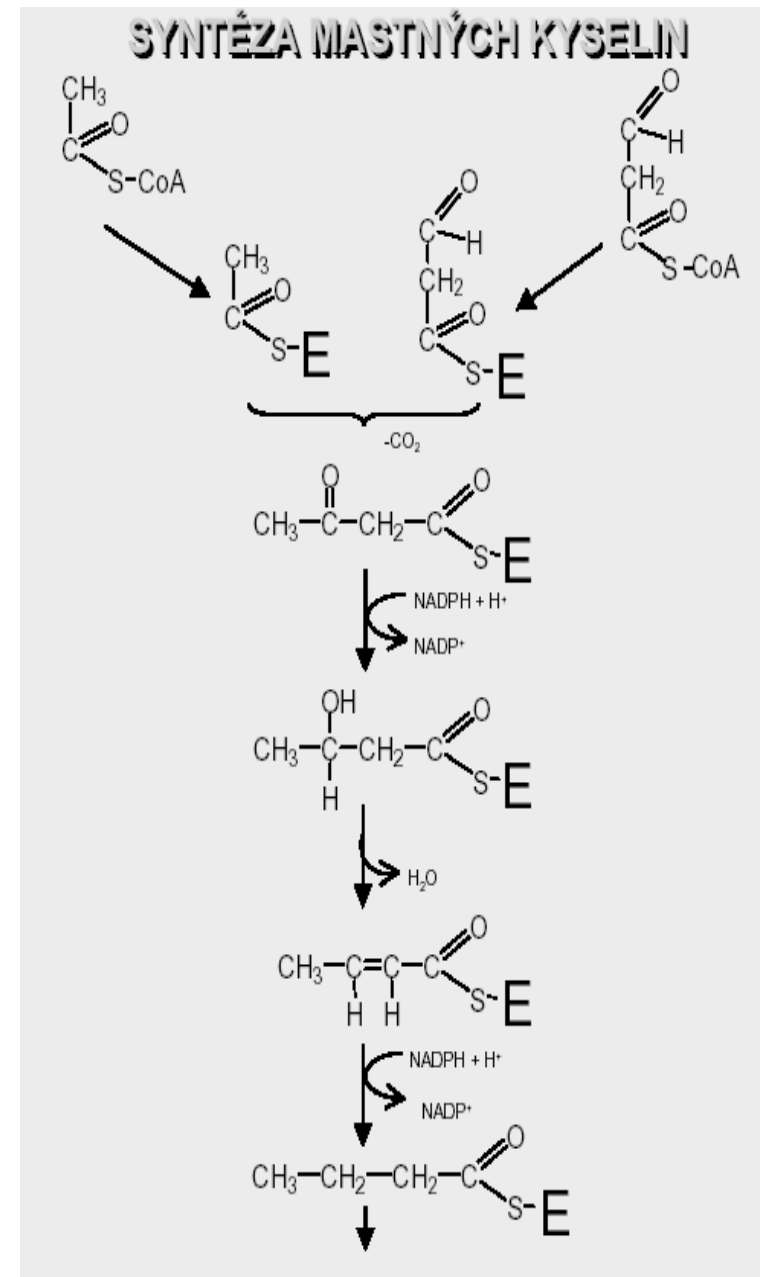

Electron transport chain

Syntéza MK

- Uvnitř i vně mitochondrií
- Dlouhé MK - z krátkých MK (zpětná reakce)
- „de novo“ z Acetyl CoA
 - Mimo mitochondrie
 - Vždy o 2 C delší
 - až do 16C (palmitová k.)
 - Elongace - mitochondrie

Esenciální MK

- Linolová (18:2,n-6) a linolenová (18:3, n-3)
 - Linolová → arachidonová k. (20:4)
 - Linolenová → EPA (20:5) a DHA (22:6)
- Syntéza biologicky aktivních látek - eikosanoidy (prostaglandiny, tromboxany a prostacykliny)
 - Deriváty k. arachidonové
- Součást biologických membrán

Metabolismus VMK

- Pomocí CL a VLDL → tuková a jiné tkáně
- Vazba na albumin
- Zdroj energie pro kosterní a srdeční svalstvo
- Regulace zásobení VMK
 - Hormon senzitivní lipáza → glycerol a MK
 - Stimulace - glukagon, katecholaminy, noradrenalin a adrenalin, růstový hormon, glukokortikoidy, h. štítné žl.
 - hladovění, stres
 - Inhibice - inzulin
 - dostatek potravy
 - Lipoproteinová lipáza → TAG v CL a VLDL a uvolnění VMK a glycerol → TAG v tukové tkáni
 - Stimulace - nasycenost
 - Inhibice - hladovění a stres

Buněčné lipidy

- Dva typy tuků v buňkách:
 - Strukturální lipidy
 - Součásti membrán a jiných částí buněk
 - Při hladovění se zachovávají
 - Neutrální tuk
 - Skladovaný v tukových buňkách do zásob (aktivní dynamická tkáň)
 - Mobilizován při hladovění
 - Muži - 15 % , ženy - 20 %
- Hnědý tuk
 - Zaujímá malé procento z celkových zásob
 - Novorozenci - uložen mezi lopatkami v zátylku, podél velkých cév v hrudníku a bříše a v jiných oblastech
 - Buňky hnědého typu - sympatická inervace, mnoho mitochondrií
 - Vytváří více tepla - stimulace sympatiku → noradrenalin → ↑ lipolýza a oxidace MK → zvýšená produkce tepla bez významné tvorby ATP
 - Stimulace - chlad, příjem potravy